

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Tomus ...**

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1652-1663**

C. 8. De Altari, & eius ornatu.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80513](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80513)

dotes in remotis Indiae regionibus. Si autem Ecclesia violata tantum erat benedicta, reconciliari potest à Sacerdote simplici per aquae benedictae aspersionem, ut dicitur in cap. *vis. de consecr. Ecclesiae, vel Altaris*, & per alias breues, ac faciles caeremonias in caeremoniali expressas. Et non desunt ut refert Henriquez apud Hurtad. citatum, qui affirmant, sufficere ad reconciliationem Ecclesiae violatae, quod bona fide sit semel in ea celebratum. Legendus Henric. lib. 9. c. 27. n. 5. & 6. Suar. d. 81. sect. 4. Laym. l. 5. tract. 5. cap. 5. n. 6. Coninch. g. 83. n. 227. Fagund. praec. 1. lib. 3. c. 14. Card. de Lugo dist. 20. numero 52.

CAPVT VIII.

De Altari, & eius ornatu.

96
Altare quid sit in communis?

ALTARE idem est ac Alta ara. Alta quidem, quia sacrificij locus in altum solet erigi obreueretiam, & significationem: Ara verò vel à precatione, nam Graeci precationes vocitant Aras: vel ab ardore, quoniam ibi victimae ardere solebant. Isidor. l. 15. Orig. c. 4. Macrobi. l. 3. Saturnal. cap. 3. Strabo de rebus Eccles. lib. 1. capite 7.

97
Altare Ecclesiasticum

Apud Ecclesiam Altare, dupliciter sumitur, primo pro tota mensura, super quam integrè Missa celebratur: secundo magis propriè pro lapide consecrato, qui maiori mensa superponitur. Vnde duplex Altare distinguitur, fixum, quod aliquando non est consecratum, & impropiè Altare dicitur, nec potest in eo celebrari: & portatile, quando lapis consecratus dimoueri potest, & hinc inde deferri; quia cum reliqua mensa siue lignea sit, siue terrea, siue lapidea non connectitur.

98
Mortale est, sine Altari consecratum

Mortale peccatum est, sine Altari consecrato celebrare. Quia cum sit praeceptum cap. *Altaria, de consecr. dist. 1.* & in materia graui, grauius obligat. Valq. 3. p. d. 233. c. 2. Fagund. praec. 1. lib. 3. cap. 22. num. 1. Suar. d. 81. sect. 5. Nec Episcopus in hoc praecepto dispensare potest, ut constat ex perpetua Ecclesiae consuetudine: nec summum Pontificem legi vnquam dispensasse. Vnde nec in casu grauissimae necessitatis ob communicandum moribundum poterit quis sine ara celebrare; quia perpetuus mos Ecclesiae grauius laederetur. Nihilus 3. part. qu. 83. artic. 3. dub. 3. post secundam conclusionem.

99
Solum Episcopus potest Altare seu Aram consecrare

Solum Episcopus potest Altare seu Aram consecrare. Cap. *Nullus presbyter, cap. Concedimus, de consecr. dist. 1.* Nec Episcopus id potest simplici Sacerdoti committere, cum in ius commune non habeat auctoritatem, & ius commune Episcopis consecrationem Altarium referret. cap. *Quamvis, dist. 68.*

100
Alii possunt Altare consecrationem

Papa potest simplici Sacerdoti committere consecrationem. Et Paulus III. anno 1549. in remotissimas infidelium terras, concessit, ut ibi possent Ecclesias erigere, vestes Sacerdotales, corporalia, Calices altaria, cetera, si Episcopus, quia faciat, Catholicus ibi non adsit, benedicere, Manuël sum. 10. l. c. 247. concl. 15. dicitur idē Prædicatoribus, & Minoribus esse concessum. Et tom. 1. Regul. 99. g. 28. art. 2. Idem asserit, & in Bullario refert Bullam sextam Adriani VI. n. 4. & Bullam sextam Leonis X. num. 4. Consonat Portel. & Villalob. quos sequitur Hieron. Rodrig. resol. 9. n. 3. Imò Ioan. de la Cruz in Epit. tom. 1. l. 2. c. 5. dub. 8. concl. 3. affirmat, Prælatos Regulares posse consecrare Ecclesias & Altaria ex concessione Innocentij VIII. & Urbani II. quam et si Leo X. videatur reuocasse, postea cum alijs Paulus V. confirmauit.

Super Aram consecratam retinere debet Sacerdos Hostiam & Calicem à consecratione usque ad consumptionem; nam usque ad hanc sacrificium non pericitur. Quod si præter suam hostiam alias particulas ad communionem Laicorum consecrauit, debet illas pariter retinere super Aram; quia verè pertinent ad idem sacrificium. Post summptionem verò potest vel illas distribuere communicantibus, vel in sacrario reponere sine Ara, quæ solum celebrationi deferuit. Card. de Lugo d. 20. n. 69.

Rogas, quoniam possit Altare construere, vel destruere? In Ecclesiis non consecratis quilibet Presbyter erigere, vel demoliri potest fixum Altare, quod consecratum non sit: imò quilibet iure suo potest quævis altaria non consecrata destruere, iuxta Glossam in cap. *Quamvis dist. 68.* In Ecclesiis verò consecratis nemo potest erigere, vel demoliri Altaria sine Episcopi consensu. Sic habetur cap. *Nullus Presbyter, cap. Ecclesie, cap. Placuit, de consecratione distinctione 1.*

In Altari fixo non debet necessariò totum ædificium esse lapideum: potest enim esse ligneum vel terrene quo ad partes remotiores: solum requiritur ut mensa Superior sit lapidea. Quia illa sola consecratur. Ara verò portatilis debet esse lapidea, si fixi Altaris mensa lapidea non sit, aut consecrata. Suar. d. 81. sect. 1. Coninch. g. 83. n. 238.

Solus Papa potest dispensare, ut Ara ex auro, vel argento, vel ære, vel simili materia consecratur, nullus aut id potest gerere Episcopus. Quia dispensare potest, ut Ara plenitudine potestatis, quæ non competit Episcopis Henriquez. l. 9. c. 28. n. 1. Fagund. praec. 1. lib. 3. c. 22. n. 2.

Verum Ara tantæ longitudinis debet esse, & latitudinis, ut capere possit pedem Calicis, & Hostiam seu patenam, quando Hostia immittitur, cum celebratur, scilicet quo ad maiorem sui partem, dummodo firma sint super Aram consecratam Calix & patena sine labendi periculo. Alens. Palud. Syluest. Soto. Nauar. quos sequitur Suar. d. 81. sect. 5. Azor. g. 7. Quoties ergo vfus fueris Altari portatili quod inferi assolet tabula lignæ, curandum, ut tam Calix, quam Hostia consecrata super lapidem apponatur maxima saltem ex parte. Si tamen ex aliquâ parte niantur etiam tabula lignæ, dum absit periculum lapsus haud est scrupulosè curandum. Coninch. g. 83. n. 242.

Altare consecratum non potest constare duobus lapidibus quouis modo colligatis, ita ut in vno illorum Hostia, & in alio Calix consecratur, & collocetur, nisi Pontifex speciale facultatem expediat. Quia est contra consummum Ecclesiae morem, & mysterio opponatur. Nambur. Altare

Non potest Altare consecrari seu Ara constare lapidibus duobus

Seccio I. De Missâ Receptiores sentent. 101

Altare Christum significat, in quo datur vnica persona. Syluest. v. *Altare* 9. 3. Valq. d. 233. n. 16. Fagund. *præc.* 1. 1. 3. c. 22. n. 9. Card. de Lugo d. 20. num. 67.

107 Si mensa consecrata noui lapidis fiat additio. Altare sic est construendum, vt Calix, & Hostia non in additamento, sed in veteri lapide consistant. Quia et si Glossa cap. *Quod in duobus de consecr. Ecclesia*, dicat, in hoc casu non sacrum si minus principale sit, accessione ad sacrum sacrari: id est satis incertum. Quoniam Abbas in *præfatio cap.* docet appositè, non sacrum accessione ad sacrum sacrari solummodo in liquoribus.

108 Per notabilem fractionem Altaris portatilis consecratio amittitur, quando scilicet in neutra parte facti lapidis possunt commodè Calix, & Hostia collocari quo ad maiorem sui partem sine periculo labendi. Quia tunc iam non est Altare, cum vnico lapide sufficienti non consistat. Si tamen altera pars maneat cum quantitate, quæ sufficiat pro Hostiâ ac Calice sustinendis quoad maiorem sui partem: illa manebit consecrata. Quia hæc consecratio non requirit certam in materiâ consecrata figuram, sed solum magnitudinem sufficientem. Angel. Palud. quod legitur Henric. lib. 9. c. 28. n. 1. Suar. d. 81. c. 5. Azor. tom. 1. lib. 10. cap. 27. quest. 12. Laym. lib. 5. tr. 5. cap. 6. n. 3. Reginald. l. 29. n. 192. Card. de Lugo d. 20. n. 67.

109 Altare portatile clausum ligno non amittit consecrationem per separationem à ligno. Quia consecratio fit solius lapidis, non vnionis ad lignum, quod solum additur, vt lapis diutius consecratus, & melius capiat Calicem, & patenam. Bonac. d. 4. q. ult. pun. 9. n. 15. Fagund. *præc.* 1. lib. 3. c. 22. n. 4. & alij.

110 Quoniam verò modo polluitur, & reconciliatur Altare, si rogies? Conueniunt Doctores, primò, posse Templum consecratum consecrationem amittere, quin Altaria excrentur: nimirum si parietes Ecclesiæ consecratæ comburantur, seu diruantur eius Altaribus illatis: sicut è contra possunt Altaria per fractionem, vel dirutionem consecrationem amittere, quin Ecclesiæ permanens integra excrentur. Conueniunt secundo, quoties Ecclesiæ violatur, Altare quoque fixum in ea coequentum violari simul: & è contrario. Quia Ecclesiæ consecratio consistit in parietibus, & ita separatur ab Altarium consecratione, quæ singulis adhæret. At violatio concernit totum Ecclesiæ corpus, & quamlibet eius partem: ac subinde reconciliata Ecclesiæ, censentur eius Altaria reconciliari. Abbas in cap. *Propositi, de consecr. Ecclesia*. Syluest. v. *Altare* 9. 11. Arnil. ibi, n. 12. Azor. tom. 1. l. 10. c. 27. q. 14. Qui addunt, Ecclesiæ polluta, non pollui Altare, quod est extra illam, nisi sit in loco cum Ecclesiâ coniuncto. Excipio Altare portatile, quod violato Templo non violatur, sed extractum inde potest alibi sacrificio deservire. Possunt tamen per humani sanguinis, aut seminis effusionem, ita vt Episcopi reconciliatio, ne scirentiam Corporale Calix, ac Patena indigeat. Laym. l. 5. tr. 5. c. 6. n. 10.

111 Simplex Sacerdos celebrare non potest in Altari, in quo eodem die celebravit Episcopus. Quia in cap. *fin. de consecr. dist. 2.* dicitur: *In Altari in quo Episcopus Missam cantauit, Presbyter eadem die aliam celebrare non presumat.*

Glossa ibi, *Ob solam Episcopi reuerentiam*. Omnes tamen excipiunt, nisi consensus adit Episcopi, vel cogat necessitas, ab Episcopo sacrificium non completum perficere. Quin ex verbo *Presumat* collegerim, non esse mortale peccatum ex causâ iustâ celebrare: nam iusta causa tollit presumptionem. Addiderim ex verbo *Cantauit*, Canonem intelligendum esse de Missâ solemnem, seu Pontificalem. Attamen in hoc variant Doctores, idèque quæstio *sect. 2.* est discutienda. Angel. v. *Altare*, n. 8. Henric. l. 9. c. 28. n. 1. Bonac. d. 4. q. ult. pun. 9. num. 16. Fagund. *præc.* 1. lib. 3. c. 22. n. 5. Azor. tom. 1. lib. 10. c. 27. q. 10.

Præterea ad Missæ celebrationem requiritur *Corporale* sic dictum quasi Christi corporis indumentum, quod syndonem mundam qua sacrificium cadaver fuit inuolutum, res præsentat. Debet esse lineum, & benedictum, Cap. *consulto de consecr. dist. 1.* Non debet ornari serico, vel auro, saltem medio, qua parte Calicem, & Hostiam tangit. Nec amittit benedictionem ob solam lorionem, sed quando sit laceratur, vt nulla illius pars possit Hostiam, & Calicem continere. Esset quidem mortale peccatum sine Corporali celebrare: quia Ecclesiæ præceptum & communis vsus in re graui violaretur. Antonin. Sorus, Grass. quos sequitur Bonac. d. 4. q. ult. pun. 9. n. 24. Suar. d. 81. *sect. 6.* Valq. d. 233. c. 4. Filiuc. tr. 5. n. 125. Henric. l. 9. c. 28. n. 3.

Parua Palla requiritur, seu filiola, qua Calix cooperitur. Et quidem olim vnicum erat Corporale longum, super quod Calix, & Hostia collocabantur, & cuius residua pars cooperiebatur Calicem. Iam vsus obtinuit, vt Corporale diuisum sit in duas partes quarum altera maior mappis Altaris superposita recipit Calicem & Hostiam, noménque Corporalis retinet: altera verò minor (dicta parua Palla, seu filiola) Calicem operit. Doctores citati.

Requiritur Purificatorium ad abstergendum Calicem & Patenam, digitosque Sacerdotis dilutos post Sacramenti contactum. Missale postulat, vt sit mundum, nec aliud vltra præscribit. Card. de Lugo d. 20. n. 76. Suar. d. 81. *sect. 8.* & alij communiter.

Super Altare linteum aliquod apponendum. Quia sic vsus habet, & in iure supponitur cap. *Altaris palla. C. Nemo per ignorantiam, de consecr. dist. 1.* Sic Concilia, sic Patres, sic Doctores tradidè, qui vocitare solent hæc lintea vestes Altaris mappas, robaleas, pallas, mantilia, velamina. De numero dissident Auctores, vt *sect. 2.* exponam. Porro Altaris lintea debent esse linea cap. *Consulto, de consecr. dist. 1.* quod generaliter præscribit, ne sacrificium Altaris celebretur in panno serico, vel tincto: sed in puro linteo, terreno scilicet lino procreato. Et licet hic textus de Corporali præcipue loquatur, extendi potest ad omnes has mappas; & quidem vsus communis habet, vt omnes sint lineæ. Reginald. l. 29. n. 19.

Celebrare sine lumine mortale crimen est. Quia violatur Ecclesiæ præceptum in re graui, significante realem Christi præsentiam, qui vera lux est. Palud. Durand. Sorus, Nauar. Sylui. & alij, quos sequitur Suar. *dist. 81. sect. 6.* Quod si lumen ante consecrationem extingatur, nec haberi possit: relinquenda est Missa, quamvis dies

112
De Corporali.

113
De parua Palla.

114
De Purificatorio.

115
De Lintea.

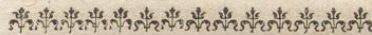
116
De Lumine.

EPISCOBAR
Theod. Mor
Tom III. IV
E. IV

dies sit festus, vel aliquis moribundus communicandus. Quia nec praeceptum audiendi sacrum, nec communicandi moribundum censetur obligare cum tantâ sacrificij irreuerentia. Post consecrationem autem perficiendum sacrificium. Card. de Lugo, d. 20. n. 77. Fagund. *prae. 1. lib. 3. cap. 22. n. 18.* Duæ autem lucernæ saltem cereæ requiruntur. An vnica sufficiat, an non cerea possit adhiberi, *sect. 2.* perquiri, & respondeo.

117. Super Altare Crux collocanda. Rubrica Missalis sic: *Super Altare collocetur Crux in medio.* Sæpèque præscribit, caput Cruci submitendum super Altare positæ.

118. Requiritur regulariter Missale, cuius pars est tabella secretarum ante Sacerdotis oculos exposita pro maiori celebrantis commoditate, communiter Doctores affirmant. Vnde colligitur, vbi subest errandi periculum præcipue circa Canonem, qui sub stricta obligatione debet integre recitari, mortale piaculum erit, sine Missali recitare. Quia hominum memoria fragilis, nisi librum habeat præ oculis, facile circa verba maximè ad sacrificium conducentia labetur. Antonin. Syluest. Nauar. Graff. quos sequitur Bonac. d. 4. q. ult. *punct. 9. n. 30.* Henric. l. 9. c. 29. n. 7. Suar. *dist. 81. sect. 6.* Vasq. *dist. 233. num. 27.*

CAPVT IX.

De Vasis, ac Vestibus sacris.

119. Requiritur Calix, & Patena.

D Missam celebrandam requiritur Calix & Patena. Quia vinum in aliquo vasi est consecrandum: Patena verò, seu Patina deseruit ad Christi corpus recipiendum. Mystica accedit ratio; quia Calix significat Christi sepulchrum, Patena verò lapidem sepulchro superpositum. Vtrumque requiritur sub graui præcepto, cuius violatio graue peccatum erit. Cap. *Vasa, de consecr. dist. 1.* D. Thom. 3. p. q. 83. art. 3. ad 6. Suar. *dist. 81. sect. 7.* Henriquez *lib. 9. capite 28. num. 2.*

120. Inter vasa sacra annumerantur Pyxis, seu Custodia, vel ostensorium. Numerarique potest aurea Fistula, qua summus Pontifex sumit Christi sanguinem, cum solemniter celebrat. Pyxis verò & Fistula benedicenda. Quamvis enim præcepto non constet, securius est benedici Fistulam, Pyxidem & Calicem ministralem, quo Christi sanguis olim propinabatur fidelibus, & nunc apud Græcos. Quia hæc vasa immediatè consecratas attingunt species.

121. De vasis reliquis.

122. De quæ materia debent esse Calix, & Patena.

123. De quæ materia debent esse Calix, & Patena.

124. De quæ materia debent esse Calix, & Patena.

125. De quæ materia debent esse Calix, & Patena.

126. De quæ materia debent esse Calix, & Patena.

127. De quæ materia debent esse Calix, & Patena.

128. De quæ materia debent esse Calix, & Patena.

129. De quæ materia debent esse Calix, & Patena.

130. De quæ materia debent esse Calix, & Patena.

131. De quæ materia debent esse Calix, & Patena.

132. De quæ materia debent esse Calix, & Patena.

133. De quæ materia debent esse Calix, & Patena.

134. De quæ materia debent esse Calix, & Patena.

135. De quæ materia debent esse Calix, & Patena.

136. De quæ materia debent esse Calix, & Patena.

137. De quæ materia debent esse Calix, & Patena.

138. De quæ materia debent esse Calix, & Patena.

139. De quæ materia debent esse Calix, & Patena.

140. De quæ materia debent esse Calix, & Patena.

æs, aut aurichalchum, nam ob vini vigorem parit ætuginem, quæ excitat vomitum. Itaque prohibetur lignum, quoniam est porosum; vitrum, quia fragile; petra, quia periculum subest, ut frangatur, vel species consecratas per poros ebibat. Porro illi qui Calicem ligneum, aut non consecratum adhibuerit in celebratione, pœna depositionis ab officio, ac beneficio decernitur cap. *fin. de celebr. Missar.* Sufficit si cuppa Calicis, quæ continet Christi sanguinem, sit ex auro, vel argento, vel stanno. Quia rationes ex textu adductæ solum vigent in cuppa. Suffragaturque praxis. Coninch. q. 83. n. 244. Laym. *lib. 5. tract. 5. cap. 6. n. 12.* Reginald. *lib. 29. capite 198.*

Ex cap. *ut Calix* constat, Calicem stanneum non permitti nisi ratione paupertatis. Vnde Rubrica Missalis Clementis VIII. *rit. de Rit.* §. 1. n. 1. præscribit, Calicem esse debere vel aureum, vel argenteum, aut saltem habere cuppam argenteam intus inauratam, & simul patenam itidem inauratam. Quare diligentes Prælati iam tollunt Calices stanneos, & Romæ nullum reperiri, testatur Card. de Lugo *dist. 20. numero 90.*

Quamvis Sa. v. *Missæ*, n. 8. asserat Calicem, & patenam ex plumbo fieri posse, quia putat, plumbum sub stanno contineri: contrarium est affirmandum; quia re vera plumbum stannum non est, imò sicut æs aut cuprum vigore vini ætugine recepra, excitat vomitum. Syluest. *Calix*, Suar. d. 81. *sect. 6.* Reginald. l. 29. n. 197. Laym. l. 5. *tr. 5. c. 6. n. 17.* Porro Fagundez *prae. 1. lib. 3. c. 21. n. 10.* testatur, se vidisse sæpè Calices ex ære, metalloque confectos, sed inauratos, & limpidissimos. Horum vsum non improbo, cum sciam, in multis Ecclesiis, imò Romæ etiam reperiri plerisque Calices ex ære totos, aut ex cupro (Hispanè *Cobre*) sed inauratos, pluresque patenas eiusmodi. Quare existimo, vel cap. *ut Calix*, derogatum esse per contrariam consuetudinem: vel in eo non vetari tales Calices, quando sunt inaurati; quia inauratio tollit ætuginis periculum. Card. de Lugo d. 20. n. 90. Auerf. q. 11. *sect. 13.*

Verum Calix & Patena debent consecrari per vñctionem chrismatis, & Episcopalem benedictionem, ut habetur in Pontificali, & refertur in cap. *unico de Sacram. Vñct. §. final.* Quapropter in cap. *final. de celebr. Missæ* deponitur Sacerdos, qui sine consecrato Calice celebravit. Nec in hoc potest Episcopus dispensare. Quia dispensare nequit in lege Superioris sine facultate sibi concessa, qualis hic non apparet. Bonac. d. 4. q. ult. *pun. 9. n. 17.* Lege Suarium d. 81. *sect. 7.* Filiuc. *tr. 5. n. 131.*

Solus Episcopus potest iure communi Calices & Patenas consecrare propter vñctionem chrismatis, quæ munus Episcopale concernit. Syluest. *Calix*, n. 2. Saib. n. 3. Henric. l. 9. c. 28. n. 2. Reginald. l. 29. n. 198. Mour. p. 3. c. 5. §. 12. n. 4. Quidam hanc potestatem extendunt ad Abbates, qui Pontificaliibus vtuntur, ex privilegio, vel ex consuetudine. Amil. *Calix*, n. 4. Laym. l. 5. *tr. 5. c. 6. n. 12.* Azor. *tom. 1. l. 10. c. 28. q. 2.* Conueniunt autem Doctores, Episcopum non posse huiusmodi consecrationem simpliciter Sacerdoti committere, sed solum Papam, qui Regularibus Abbatibus, & Prælatibus aliqua circa consecrationem istam privilegia concessit. Manuel